

Eesti Lasteaednike Liidu ettepanekud Alusharidusseaduse eelnõule.

27.05.2024

Tartus

Eesti haridusvaldkonna arengusuunad 2021-2035 on liikumine kaasava hariduse ja nüüdisaegse õpikäsituse rakendumise poole, mille laiem eesmärk on alushariduse kvaliteedi tõstmine. Enam keskendutakse varajasele märkamisele ja sekkumisele sh andekate toetamisele. Samuti näeb HTM-i oma tegevuse prioriteetideks laste ja õpetajate vaimse tervise toetamist.

Kättesaadav:

<https://www.hm.ee/et/kaasamine-osalemine/strateegiline-planeerimine-aastateks-2021-2035/esti-haridusvaldkonna-arengukava>

Toetudes eelnimetatud strateegiale, teeb Eesti Lasteaednike Liit kavandatud Alusharidusseaduse eelnõule ettepanekud muutmiseks või täiendamiseks.

Ettepanekud toetuvad Eesti Lasteaednike Liidu liikmete seas mais 2024 tehtud arvamuste kogumisel saadud andmetele.

ELAL ettepanekud ja tähelepanekud.

§ 11. Rühma moodustamise alused

(2) Laste piirarv lasteaiarühmas on 20.

(6) Lasteaia pidaja võib erandjuhul ja direktori ettepanekul, mille kohta on arvamust avaldanud hoolekogu, suurendada käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud rühma piirarvu kuni nelja lapse võrra ning lõikes 3 sätestatud rühma piirarvu kuni kahe lapse võrra.

(7) Otsus suurendada rühma piirarvu tehakse iga rühma kohta eraldi, arvestades iga lapse vajadusi ja heaolu.

Ettepanek:

Soovitame lisada põhimõtte, et kui rühmas on koolivälise nõustamismeeskonna soovitustega lapsi või on selle saamise protsess käimas, ei ole rühma laste arvu suurendamine võimalik kuni on olemas koolivälise nõustamiskomisjoni otsus.

Rühma laste arvu suurendamisel on vajalik arvestada rühma õpetaja ja lasteaia erispetsialistide arvamusega, mis toetub lapse arengu hindamise dokumentidele. On loomulik ja vajalik, et õppe- ja kasvatusega tegelevatel töötajatel, kes vastutavad laste elu ja tervise eest, on võimalus kaasa rääkida.

Selgitus: Kui on teada, et pere tegeleb lapse puude tuvastamisega või oodatakse Rajaleidja hinnangut ja soovitusi, ei ole enne otsuse saamist võimalik rühmas laste arvu suurendada. See hoiab ära olukorrad, kus rühma laste arvu suurendatakse kui on juba teada, et rühmas on teistest eristuvaid õppijaid.

Paljudes omavalitsuses on tavapärase, et rühma laste arvu siiski suurendatakse, kuigi on teada, et lapsel on koolivälise nõustamiskomisjoni otsuse taotlemine pooleli.

Kuna laste erivajadused selguvad paljudel juhtudel alles lasteaias ja rühmad on juba komplekteeritud siis pole võimalik kedagi välja suunata ja nõuet täidab kolm kohta ei saa rakendada. Nii jäävad teistest eristuvad õppijad ilma vajaliku toeta, teised rühmakaaslased ilma õpetaja vajaliku tähelepanuta ning õpetaja on ülekoormatud. Nii on loodud tingimused kõikide õppimise protsessis osalejate vaimse tervise halvenemisele.

§ 13. Lapse arengu toetamine

- (1) Lasteaed lähtub õppe- ja kasvatustegevuse korraldamisel kaasava hariduse põhimõtetest. Lapse individuaalsest vajadusest lähtudes korraldatakse lapsele õpetajate, tugispetsialistide, abiõpetajate ja teiste spetsialistide koostöös võimetekohane õpe ja vajalik tugi.

Ettepanek: Soovitame lisada, et vajalik tugi korraldatakse hetkest, millal toe vajadus tuvastatakse.

§14 Lapsele vajaliku toe väljaselgitamine ja rakendamine

- (2) Kui lapsel ilmneb vajadus saada tuge, teavitab lasteaed sellest vanemat ja korraldab lapse pedagoogilis-psühholoogilise hindamise. Vajaduse korral tehakse koostööd teiste valdkondade spetsialistidega ja soovitatakse lisauuringuid.

Ettepanek: muuta sõnastust - korraldab koostöös rühmaõpetajate ja erispetsialistidega lasteaia siseselt lapse eripedagoogilise ja/või logopeedilise hindamise.

Nii on selgelt aru saada, et esmane hindamine toimub lasteaias koostöös rühmaõpetaja, logopeedi, eripedagoogi psühholoogi vm erispetsialistiga.

§28. Lasteaia töötajad

- (4) Kui õpetaja ametikoha täitmiseks korraldatud konkursil ei leita kvalifikatsiooninõuetele vastavat õpetajat, võib direktor sõlmida tähtajalise töölepingu kuni üheks aastaks isikuga, kellel on vähemalt keskharidus, kelle kvalifikatsioon ja pedagoogiline kompetentsus on piisavad, et tagada lasteaia õppekavas määratud õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkide täitmine ning lapse eeldatavate üldoskuste ja arengutulemuste saavutamine, ja kelle eesti keele oskus vastab keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele.

Ettepanek: määrata kindlaks, mitu korda on võimalik ühe ja sama isikuga järjest tähtajalist töölepingut samale ametikohale sõlmida.

Kui tähtajatu lepingu sõlmimise korrad on piiramatud, tekib olukord, kus kvalifikatsioonile mittevastav õpetaja püsib tööl aastaid, asumata oma kvalifikatsiooni tõstma või tasemeõppesse.

§ 30. Kvalifikatsiooni nõuded

(2) Lasteaia õppejuhi kvalifikatsiooninõuded on kõrgharidus, pedagoogilised ja juhtimiskompetentsid ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele.

Ettepanek: Lisada lasteaia õppejuhi kvalifikatsiooninõuetesse lisaks ka magistrikraad.

Lasteaades ja hoidudes ei jätku kvalifikatsioonile vastavaid töötajaid ja tööl on palju keskhariduse või muu erialase ettevalmistusega töötajaid. Nende juhendamine, väljaõpe ja täiendkoolituse korraldamine nõuab suurt ressursi ja erialast pädevust. Paljud omavalitsused viivad läbi reforme, mille käigus moodustatakse paljude õppekohtadega nn ühendasutusi, mis tihti asuvad erinevatel kaugustel või asendatakse õpetaja ametikoht madalama kvalifikatsiooniga abiõpetaja ametikohaga. Näiteks kahe õpetaja süsteem asendatud ühe õpetaja ja abiõpetaja süsteemiga.

Sellistel juhtudel on õppejuhi ametikoht väga vajalik ja tema kvalifikatsioonist sõltub otseselt õppe- ja kasvatustöö kvaliteet.

Alusharidusseaduses on välja toodud, et lasteaia direktor toetub juhtimisel kaasaegse juhtimise alustele.

§ 19. Lasteaia kodukord (1) Direktor koostab koostöös töötajatega kodukorra

§ 20. Lasteaia arengukava ja sisehindamine (1) Lasteaia järjepideva arengu tagamiseks koostab direktor koostöös töötajate, lasteaia pidaja ja hoolekoguga lasteaia arengukava. (2) Direktor viib koostöös töötajatega läbi lasteaia sisehindamist.

§ 26. Lasteaia juhtimine (1) Lasteaia tegevust juhib direktor. Direktori ülesanne on tagada käesolevas seaduses sätestatud õppe- ja kasvatustegevuse korraldusega seotud ülesannete ja lasteaia õppekava täitmine ning töötajate ja ressursside otstarbekas ja tulemuslik juhtimine koostöös õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajate ja hoolekoguga.

Vaatamata asjaolule, et praegu kehtivas KELA seaduses (2008) on lasteasutuse juhtorganiks ka pedagoogiline nõukogu, mis annab muu hulgas ka õppe- ja kasvatustööle hinnangut, ei ole paljudes lasteaedades erinevatel põhjustel siiski kasutusel kaasava juhtimise põhimõtted. ELAL näeb, et olukorras, kus kavandatavas Alushariduse seaduses on pedagoogiline nõukogu välja jäetud, võib juhtuda olukord, kus lasteaedades on keerukas toetuda kaasaegse juhtimise alustele.

Ettepanek: ELAL teeb ettepaneku säilitada lasteaedades ka kavandatavas Alusharidusseaduses lasteaia juhtimise organina õppenõukogu, millel on sarnaselt PGS-ile tegevuse eesmärgid ja põhimõtted.

§ 30. Kvalifikatsiooninõuded

(3) Lasteaiaõpetaja kvalifikatsiooninõuded on kõrgharidus ja õpetaja kutse ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele või kõrgharidus, pedagoogilised kompetentsid ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele.

Kommentaar: Antud sõnastus on liialt üldine ning segadust tekitav, põhimõtteliselt on lõigu I ja II pool samasisulised. Kuna lasteaedadesse on viimasel ajal liikumas mittepedagoogilise kõrgharidusega “karjääripöörajaid”, näeme, et on määrava tähtsusega olla selgelt eristatavad kvalifikatsiooninõuded pedagoogilise ja mittepedagoogilise kõrgharidusega õpetajatele.

Ettepanek:

Lasteaiaõpetaja kvalifikatsiooninõuded on:

- pedagoogiline kõrgharidus ja õpetaja kutse ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele või
- mittepedagoogiline kõrgharidus, millele lisanduvad pedagoogilised kompetentsid, läbitud eelkoolipedagoogika kursus või taotletud õpetajakutse ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele.

Kommentaar: tööandjal on väga keeruline hinnata töövestlusel mittepedagoogilise kõrgharidusega töötaja pedagoogilisi kompetentse. Kui kandideerijal on suur soov saada lasteaiaõpetajaks ja tal on pedagoogilised kompetentsid olemas, ei ole tal keeruline kutsekojast taotleda ühekordselt kutset (tase 6 ja tase 7 on eluaegsed) ning tulevane lasteaiaõpetaja saab asuda tööle, olles tõendanud põhjalikult oma kompetentse õpetaja kutsestandardi alusel professionaalsele kutse hindamise komisjonile ning tal on eluaegne kutse.

Nii on võimalik lisaks Eesti alushariduse kvaliteeti hoidmisele seda ka tõsta. Kui lasteaedadesse tulevad tööle muu kõrgharidusega

Kokkuvõtte koostas

Evelin Sarapuu

ELAL

juhatuse esimees